

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Шаблони за
оценка на място

ЗА СЪВЕТНИЦИ ЗА ПО-МАЛКО
КОНСУМАЦИЯ

РЪКОВОДСТВО

Co-funded by
the European Union

with4less.eu

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Шаблони за оценка
на място

ИНДЕКС

ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ 2	01
Предговор	
ХОТЕЛИ И НАСТАНЯВАН	03
Шаблони за оценка (по тема)	
КЪМПИНГИ	11
Шаблони за оценка (по тема)	
ДОСТАВЧИЦИ НА УСЛУГИ ЗА ХРАНА И НАПИТКИ	17
Шаблони за оценка (по тема)	
МАГАЗИНИ ЗА СУВЕНИРИ И ЗАНАЯТИ	24
Шаблони за оценка (по тема)	
МОРСКИ КУРОРТИ	30
Шаблони за оценка (по тема)	

ЗА СЪВЕТНИЦИ ЗА ПО-МАЛКО
КОНСУМАЦИЯ
РЪКОВОДСТВО

Доставчиците на туристически и хотелиерски услуги оказват значително отрицателно въздействие върху околната среда, като допринасят за въглеродните емисии (парников ефект-глобално затопляне) и изчерпването на ресурсите.

Чрез възприемане на екологично устойчиви практики, като ефективно управление на отпадъците, енергоспестяване, инициативи за пестене на вода, използване на местни, екомаркирани и възобновяеми продукти и ресурси, доставчиците на туристически услуги могат да допринесат за глобалните усилия за смекчаване на изменението на климата и изчерпването на ресурсите.

Прилагането на по-екологично устойчиви и отговорни практики не е просто добра идея; става все по-съществено. Възприемането на екологични практики допринася за опазването на околната среда, отговаря на очакванията на потребителите за отговорен и устойчив туризъм и гарантира дългосрочния успех на техния бизнес в лицето на глобалните предизвикателства.

ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Съветите, представени в този наръчник, и по-специално в **Приложение 1** към него, представляват прости, но полезни принципи и практики за доставчиците на туристически услуги за намаляване на отпадъците, потреблението на вода и енергия, но също така се отнасят до използването на биологични и местни храни и други продукти с екомаркировка и насърчаване на устойчиво поведение чрез управление и комуникация.

В приложение 2 са представени готовите за използване шаблони, които съветникът по ConsumeLess може да използва за изпълнение на упражненията за оценка на място в различните категории туристически бизнес:

- НАСТАНЯВАНЕ
- КЪМПИНГИ
- ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ
- МАГАЗИНИ ЗА СУВЕНИРИ И ЗАНАЯТИ
- МОРСКИ КУРОРТИ

В съответствие със съдържанието на приложение 1, конкретният набор от съвети и предложените решения са разделени на две нива: **обикновени и разширени**.

Всяко ниво показва степента на ангажираност за постигане на значителни резултати за подобряване на екологичната устойчивост и ефективното използване на ресурсите на горепосочените туристически обекти.

S = ОБИКНОВЕНИ РЕШЕНИЯ

Обикновените решения (S) представляват минималния ангажимент на обектите за постигане на подобрения в намаляването на отпадъците, потреблението на вода и енергия и ефективното използване на ресурсите. Този вид решения често са изпълними, независимо от контекста, вида на организацията и нормативната уредба.

A = РАЗШИРЕНИ РЕШЕНИЯ

Разширените решения (A) представляват по-предизвикателни изисквания, които насърчават предприятията постоянно да полагат допълнителни усилия за намаляване на разходите за околната среда и отрицателните въздействия в туристическите обекти и около тях.

Съдържанието на тези решения е предоставено само за справка и може да бъде детайлизирано в бъдеще, ако е необходимо, от консултантите на ConsumeLess и/или от адресираните и ангажирани туристически обекти.

Предлагаме ви отначало да се съсредоточите върху обикновените решения и да използвате разширените решения за последващи инициативи.

За да се улесни извършването на оценката на място, решенията и екологично устойчивите практики са групирани по видове туристически бизнес и за всеки от тях е представен по един независим образец.

Всеки шаблон разглежда след това всяка от следните теми:

- ЕНЕРГИЯ
- ВОДА
- ОТПАДЪЦИ
- ОРГАНИЧНИ, МЕСТНИ И ЕКОЛОГИЧНИ ПРОДУКТИ
- УПРАВЛЕНИЕ И КОМУНИКАЦИЯ

Консултантът трябва да проследи ПРИЛОЖЕНИЕ 1 за допълнителна информация.

ОБНОВЕНИ ИЛИ РАЗШИРЕНИ	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
③	Има ли инсталирани енергийно ефективни осветителни тела (LED или компактно флуоресцентно осветление) в обществените зони и стаите за гости? (колко са инсталирани?)				
③	Имате ли автоматичен контрол за стаите за гости вътрешно осветление? Ако пък осветлението не се изключва автоматично, гостите трябва да разполагат с добре видима информация, напомняща им да изключат всички светлини, преди да напуснат стаята?				
③	Системите за управление на отоплението и климатизацията отчитат ли промените в сезона (външните температури) и използването или неизползването на различните части на заведението (стаи за гости, конферентни зали, ресторанти, други обществени зони и т.н.)?				
③	Зададохте ли стандартната температура за охлаждане на минимум 24 C° и температурата за отопление на максимум 21 C°? За предпочитане е температурата на охлаждане да не надвишава повече от 8 C° външна температура.				
③	Има ли процедура за намаляване на потреблението на електроенергия и отопление, когато стаите за гости не се използват за кратък период от време (изключване на електрическите уреди в празните спални, автоматично превключване на енергоспестяващ режим на телевизори, компютри, принтери и копирни машини и т.н.)?				

ОБИКНОВЕНИ ИЛИ РАЗШИРЕНИ	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Минимизира ли се външното осветление чрез автоматично изключване на осветлението в определени части на нощта или чрез инсталирани сензори, които включват осветлението при засичане на движение?				
	Инсталирали ли сте детектори за движение и/или осветителни тела с възможност за затъмняване в залата и коридорите?				
	Инсталирали ли сте система за рекуперация на топлина за хладилните системи, вентилационната система, плувните басейни или системата за пречистване на отпадъчни води?				
	Прозорците и вратите, които водят навън, са с подходящо висока степен на топлоизолация или пък са оборудвани с други мерки за енергийна ефективност (напр. слънцезащитен материал, щори или други видове засенчване и др.). Има ли ограничения във възможността за отваряне на прозорците?				
	Закупили ли сте нови електроуреди с екомаркировка или с първия или втория най-висок клас на европейския енергиен етикет (A+, A++ и A+++)?				
	Закупили ли сте сертифицирана възобновяема енергия?				
	Инсталирали ли сте слънчеви термални или фотоволтаични панели или термопомпи въздух-въздух за производство на топла вода за битови нужди?				
	Следите ли редовно потреблението на енергия? Записването на общото потребление на енергия трябва да се извършва поне веднъж месечно.				

ОБЯЗОВАННИ ИЛИ РАЗШИРЕНИ	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА {X}	НЕ {X}	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Има ли персоналят и почистващият персонал система за редовна проверка на капещи кранове и течачи тоалетни?				
	Оборудвали ли сте крановете за вода в стаите за гости и с устройства за пестене на вода, като ограничители или аератори? Подменили ли сте душ-главите с по-ефективни?				
	Уведомявате ли гостите, че чаршафите и/или кърпите ще бъдат сменяни само при поискване? Как?				
	Използвате ли интелигентни процедури за поливане на цветя и градини? Инсталирали ли сте специални инструменти, като например сензори за влага, или просто сте разработили правилни процедури за поливане?				

ОБИКНОВЕНИ ИЛИ РАЗШИРЕНИ	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА (X)	НЕ (X)	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Инсталирали ли сте тоалетни с ниско ниво на промиване (4-5 литра/промиване) или тоалетни с двойно промиване (3-6 литра)? Алтернативно, намалили ли сте обема на промивките чрез ръчно фиксиране на поплавъка на резервоара за вода или чрез поставяне на тухла или пълна бутилка с вода в казанчето?				
	Оборудвали ли сте умивалниците или душовете в обществените помещения с автоматични устройства за управление, като например устройства за включване и изключване или таймер?				
	Събирате ли и използвате ли повторно дъждовната вода за тоалетните или за други подходящи цели, като например за напояване на зелените площи?				
	Събирате ли, пречиствате и използвате ли повторно отпадъчните води според съвместимата им употреба, например за промиване на тоалетната, пране или напояване на градината?				
	Имате ли процедури за редовна проверка на плувния басейн и почистване на зоните около него?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
§	Имате ли схема за разделяне и управление на отпадъците за събиране на отделно събрани отпадъци като хартия, метал, кутии, стъкло и пластмаса в общите помещения?				
§	Намалили ли сте броя на индивидуално опакованите продукти в единични дози? Заменили ли сте контейнерите с шампоан, душ гел и сапун с дозатори? Захарта, сладкото, киселото мляко, маслото, кремове и други подобни хранителни продукти се сервират в купички и бурканчета? Предлагате ли на гостите си вода от чешмата?				
§	Опасните отпадъци се изхвърлят в съответствие с действащото законодателство в областта на околната среда? Отпадъчните масла и батерии се събират и изпращат в оторизирани съоръжения за рециклиране?				
§	Намалили ли сте използването на хартия (напр. ограничаване на отпечатването на документи, двустранен печат и повторно използване на хартия за бележки) и увеличили ли сте закупуването на рециклирана и/или екологична хартия?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	ДА [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Разполагате ли със схема за разделяне и управление на отпадъците за събиране както в стаите за гости, така и в общите помещения на отделно събрани отпадъци като хартия, метал, кутии, стъкло, пластмаса?				
	Използвате ли редовно концентрирани (или закупени в съдове за многократна употреба) почистващи продукти и детергенти?				
	Имате ли политика за управление на намаляването на хранителните отпадъци? Какви мерки са въведени (напр. по-малка порция за ястията в менюто; правилно управление на количеството на сервираната храна на бюфета, увеличаване на употребата на торбички за кучета, даряване на излишната храна на организации за рециклиране или благотворителност)?				
	Имате ли система за компостиране на органични отпадъци (хранителни и/или градински отпадъци) на територията на заведението?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Промотирате ли местни и биологични храни и продукти с национална или международно призната екомаркировка? Осигурили ли сте им добра видимост в туристическите обекти?				
	Подчертават ли се в менюто или на бюфета продуктите, които са биологични, с екомаркировка, с етикет за справедлива търговия и/или местно производство?				
	Разработили ли сте инициативи за купуване на сезонни продукти, по-малко месни продукти и никакви продукти от застрашени риби, морски дарове или други видове?				
	Насърчавате ли закупуването на универсални почистващи препарати, препарати за съдомиялни машини, препарати за ръчно миене на съдове и перилни препарати, отличени с международно или национално призната екомаркировка (екомаркировка на ЕС, Nordic Swan, Blue Angel и др.)?				
	Насърчавате ли закупуването на сапуни, шампоани, климатици, лосиони и кремове за тяло, получили международно или национално призната екомаркировка (екомаркировка на ЕС, Nordic Swan, Blue Angel и др.)?				

ХОТЕЛИ & НАСТАНЯВАНЕ

(Хотели; B&B; Ваканционно и друго краткосрочно настаняване)

УПРАВЛЕНИЕ И КОМУНИКАЦИЯ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Предоставяте ли на гостите си информация за природната среда, местната култура и културното наследство, както и разяснявате ли им подходящото поведение по време на посещение на природни местности, живи култури и обекти на културното наследство? Как?				
	Редовно ли информирате гостите си за местни екологични инициативи и дейности, в които могат да участват? Как?				
	Предоставяте ли на гостите си информация за местните системи за обществен транспорт, автобусен транспорт или алтернативи за колоездене/пешеходство? Как?				
	Внедрили ли сте дългосрочна система за управление на устойчивостта, която разглежда екологични, социални и културни въпроси? Включили ли сте политика с конкретни цели (достъпна за целия персонал) и система за мониторинг на тези цели?				
	Установили ли сте активно сътрудничество със съответните заинтересовани страни с цел подобряване на местната осведоменост по въпросите на устойчивостта (екологични, социални и културни) и насърчаване на свързаните с тях добри практики?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Има ли инсталирани енергийно ефективни осветителни тела (LED или компактно флуоресцентно осветление) в обществените зони и стаите за гости? (колко са инсталирани?)				
	Имате ли автоматичен контрол на осветлението на баните и общите помещения? Ако пък осветлението не се изключва автоматично, гостите трябва да разполагат с добре видима информация, която да им напомня да изключат всички светлини, преди да ги напуснат?				
	Минимизира ли се външното осветление чрез автоматично изключване на осветлението в определени части на нощта или чрез инсталирани сензори, които включват осветлението при засичане на движение?				
	Закупили ли сте нови електроуреди с екомаркировка или с първия или втория най-висок клас на европейския енергиен етикет (A+, A++ и A+++)?				
	Закупили ли сте сертифицирана възобновяема енергия?				
	Инсталирали ли сте соларна термална система (соларни панели на покрива или по-прости устройства като соларни душиове)?				
	Инсталирали ли сте слънчева фотоволтаична система?				
	Следите ли редовно потреблението на енергия? Записването на общото потребление на енергия трябва да се извършва поне веднъж месечно.				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Има ли персоналът и почистващият персонал система за редовна проверка на капещи кранове и течащи тоалетни?				
	Оборудвали ли сте водопроводните кранове и душовете с устройства за пестене на вода, като ограничители или аератори? Подменили ли сте душ-главите с по-ефективни?				
	Уведомявате ли гостите да им напомнят да изключват крановете и душовете, ако не са оборудвани с автоматичен контрол? Как?				
	Използвате ли интелигентни процедури за поливане на цветя и градини? Инсталирали ли сте специални инструменти, като например сензори за влага, или просто сте разработили правилни процедури за поливане?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Инсталирали ли сте тоалетни с малък обем на промиване (4,5 литра на промиване) или тоалетни с двойно промиване (3-6 литра)? Алтернативно, намалили ли сте обема на промивките чрез ръчно фиксиране на поплавъка на резервоара за вода или чрез поставяне на тухла или пълна бутилка с вода в казанчето?				
	Оборудвали ли сте умивалниците или душовете в обществените помещения с автоматични устройства за управление, като например устройства за включване и изключване или таймер?				
	Оборудвали ли сте писоарите с подходящи системи за избягване на непрекъснато промиване на писоарите (бутони, детектори за движение и др.)?				
	Събирате ли и използвате ли повторно дъждовната вода за тоалетните или за други подходящи цели, като например за напояване на зелените площи?				
	Събирате ли, пречиствате и използвате ли повторно отпадъчните води според съвместимата им употреба, например за промиване на тоалетната, пране или напояване на градината?				
	Имате ли процедури за редовна проверка на плувния басейн и почистване на зоните около него?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Имате ли схема за разделяне и управление на отпадъците за събиране на разделно събрани отпадъци като хартия, метал, кутии, стъкло и пластмаса в общите помещения?				
	Намалили ли сте броя на индивидуално опакованите продукти в единични дози? Заменили ли сте контейнерите с шампоан, душ гел и сапун с дозатори? Захарта, сладкото, киселото мляко, маслото, кремове и други подобни хранителни продукти се сервират в купички и бурканчета? Предлагате ли на гостите си вода от чешмата?				
	Опасните отпадъци се изхвърлят в съответствие с действащото законодателство в областта на околната среда? Отпадъчните масла и батерии се събират и изпращат в оторизирани съоръжения за рециклиране?				
	Използвате ли редовно концентрирани (или закупени в съдове за многократна употреба) почистващи продукти и детергенти?				
	Имате ли политика за управление на намаляването на хранителните отпадъци? Какви мерки са въведени (напр. , по-леки порции за ястията в менюто; правилно управление на количеството на сервираната храна на бюфета, увеличаване на употребата на торбички за кучета, даряване на излишната храна на организации за рециклиране или благотворителност)?				
	Имате ли система за компостиране на органични отпадъци (хранителни и/или градински отпадъци) на територията на къмпинга?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Промотирате ли местни и биологични храни и продукти с национална или международно призната екомаркировка? Осигурили ли сте им добра видимост вътре в къмпинга?				
	Подчертават ли се в менюто или на бюфета продуктите, които са биологични, с екомаркировка, с етикет за справедлива търговия и/или местно производство?				
	Разработили ли сте инициативи за купуване на сезонни продукти, по-малко месни продукти и никакви продукти от застрашени риби, морски дарове или други видове?				
	Насърчавате ли закупуването на универсални почистващи препарати, препарати за съдомиялни машини, препарати за ръчно миене на съдове и перилни препарати, отличени с международно или национално призната екомаркировка (екомаркировка на ЕС, Nordic Swan, Blue Angel и др.)?				
	Насърчавате ли закупуването на сапуни, шампоани, климатици, лосиони и кремове за тяло, получили международно или национално призната екомаркировка (екомаркировка на ЕС, Nordic Swan, Blue Angel и др.)?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	YES [X]	NO [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Предоставяте ли на гостите си информация за природната среда, местната култура и културното наследство, както и разяснявате ли им подходящото поведение по време на посещение на природни местности, живи култури и обекти на културното наследство? Как?				
	Редовно ли информирате гостите си за местни екологични инициативи и дейности, в които могат да участват? Как?				
	Предоставяте ли на гостите си информация за местните системи за обществен транспорт, автобусен транспорт или алтернативи за колоездене/пешеходство? Как?				
	Внедрили ли сте дългосрочна система за управление на устойчивостта, която разглежда екологични, социални и културни въпроси? Включили ли сте политика с конкретни цели (достъпна за целия персонал) и система за мониторинг на тези цели?				
	Установили ли сте активно сътрудничество със съответните заинтересовани страни с цел подобряване на местната осведоменост по въпросите на устойчивостта (екологични, социални и културни) и насърчаване на свързаните с тях добри практики?				

ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ

(ресторанти, кантини, барове и др.)

ЕНЕРГИЯ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Има ли инсталирани енергийно ефективни осветителни тела (LED или компактно флуоресцентно осветление) в обществените зони и стаите за гости? (колко са инсталирани?)				
	Разработили ли сте процедура, с която да контролирате дали вратите са винаги затворени при работеща климатична система, за да избегнете така наречения ефект на „въздушните лопатки“ на входа на жилището си?				
	Зададохте ли стандартната температура за охлаждане на минимум 24 C° и температурата за отопление на максимум 21 C°? За предпочитане е температурата на охлаждане да не надвишава повече от 8 C° външна температура.				
	Намалява ли се външното осветление чрез автоматично изключване на осветлението в определени части на нощта или чрез инсталирани сензори, които включват осветлението при засичане на движение?				
	Инсталирали ли сте система за оползотворяване на топлината, например в хладилната или вентилационната система?				

ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ

(ресторанти, kantини, барове и др.)

ЕНЕРГИЯ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Прозорците и вратите, които водят навън, са с подходящо висока степен на топлоизолация или пък са оборудвани с други енергийно ефективни мерки (напр. слънцеотразяващ материал, щори или други видове сенници и др.)? Има ли ограничения за отваряне на прозорците?				
	Закупили ли сте нови електроуреди с екомаркировка или с първия или втория най-висок клас на европейския енергиен етикет (A+, A++ и A+++)?				
	Закупили ли сте сертифицирана възобновяема енергия?				
	Инсталирали ли сте слънчеви термални или фотоволтаични панели или термопомпи въздух-въздух за производство на топла вода за битови нужди?				
	Следите ли редовно потреблението на енергия? Записването на общото потребление на енергия трябва да се извършва поне веднъж месечно.				

ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ

(ресторанти, kantини, барове и др.)

ВОДА

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Оборудвали ли сте водопроводните кранове с устройства за пестене на вода като ограничители или аератори?				
	Инсталирали ли сте тоалетни с малък обем на промиване (4,5 литра на промиване) или тоалетни с двойно промиване (3-6 литра)? Алтернативно, намалили ли сте обема на промивките чрез ръчно фиксиране на поплавъка на резервоара за вода или чрез поставяне на тухла или пълна бутилка с вода в казанчето?				
	Закупили ли сте нови покрития или тунелни съдомиялни машини, които консумират по-малко от 3,5 литра вода на кошница? Моля, проверете техническите данни и ръководството.				
	Инструкциите за пестене на вода и енергия по време на работа на съдомиялните машини са поставени в близост до машината по лесно разбираем начин (няколко изречения на подходящи езици или пиктограми и икони)?				

ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ

(ресторанти, кантини, барове и др.)

ОТПАДЪЦИ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
§	Имате ли схема за разделяне и управление на отпадъците за събиране на разделно събрани отпадъци като хартия, метал, кутии, стъкло, пластмаса?				
§	Намалили ли сте броя на индивидуално опакованите продукти в единични дози? Захарта, сладкото, киселото мляко, маслото, кремове и други подобни хранителни продукти се сервират в купички и бурканчета? Използвате ли заредени буркани за оцет и олио?				
§	Отпадъчните кухненски масла се събират и изпращат в оторизирани съоръжения за рециклиране?				
§	Използвате ли само трайни съдове, чаши и прибори за хранене, като избягвате всякакви пластмасови отпадъци?				

ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ

(ресторанти, кантини, барове и др.)

ОТПАДЪЦИ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Използвате ли редовно концентрирани (или закупени в съдове за многократна употреба) почистващи продукти и детергенти?				
	Ако качеството на чешмяната вода позволява да се предлага, сервирайте ли я в карафа или в диспенсър? Ако няма възможност да предлагате вода от чешмата, купувате ли стъклена бутилирана вода от доставчици, които използват система за депозит и възстановяване?				
	Имате ли политика за управление на намаляването на хранителните отпадъци? Какви мерки са въведени (напр. по-малка порция за ястията в менюто; правилно управление на количеството на сервираната храна на бюфета, увеличаване на употребата на торбички за кучета, даряване на излишната храна на организации за рециклиране или благотворителност)?				
	Имате ли система за компостиране на органични отпадъци (хранителни и/или градински отпадъци) на територията на заведението?				

ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ

(ресторанти, кантини, барове и др.)

МЕСТНИ ХРАНИ И ЕКОПРОДУКТИ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Промотирате ли местни и биологични храни и продукти с национална или международно призната екомаркировка? Осигурили ли сте им добра видимост в кафенето или ресторанта?				
	Подчертават ли се в менюто или на бюфета продуктите, които са биологични, с екомаркировка, с етикет за справедлива търговия и/или местно производство?				
	Разработили ли сте инициативи за купуване на сезонни продукти, по-малко месни продукти и никакви продукти от застрашени риби, морски дарове или други видове?				
	Насърчавате ли закупуването на почистващи и перилни препарати с международно или национално призната екомаркировка (екомаркировка на ЕС, Nordic Swan, Blue Angel и др.)?				

ДОСТАВЧИЦИ НА ХРАНИ И НАПИТКИ

(ресторанти, кантини, барове и др.)

УПРАВЛЕНИЕ И КОМУНИКАЦИЯ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Редовно ли информирате гостите си за местни екологични инициативи и дейности, в които могат да участват? Как?				
	Предоставяте ли на гостите си информация за местните системи за обществен транспорт, автобусен транспорт или алтернативи за колоездене/пешеходство? Как?				
	Внедрили ли сте дългосрочна система за управление на устойчивостта, която разглежда екологични, социални и културни въпроси? Включили ли сте политика с конкретни цели (достъпна за целия персонал) и система за мониторинг на тези цели?				
	Установили ли сте активно сътрудничество със съответните заинтересовани страни с цел подобряване на местната осведоменост по въпросите на устойчивостта (екологични, социални и културни) и насърчаване на свързаните с тях добри практики?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НО [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Има ли инсталирани енергийно ефективни осветителни тела (LED или компактно флуоресцентно осветление) в обществените зони и стаите за гости? (колко са инсталирани?)				
	Разработили ли сте процедура, с която да контролирате дали вратите са винаги затворени при работеща климатична система, за да избегнете така наречения ефект на „въздушните лопатки“ на входа на вашия магазин?				
	Зададохте ли стандартната температура за охлаждане на минимум 24 C° и температурата за отопление на максимум 21 C°? За предпочитане е температурата на охлаждане да не надвишава повече от 8 C° външна температура.				
	Намалили ли сте осветлението на прозорците/ експонатите по време на затваряне, като използвате например специални сензори за движение и високоефективни устройства (LED)?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА (X)	НЕ (X)	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Прозорците и вратите, които водят навън, са с подходящо висока степен на топлоизолация или пък са оборудвани с други енергийно ефективни мерки (напр. слънцеотразяващ материал, щори или други видове сенници и др.)? Има ли ограничения за отваряне на прозорците?				
	Закупили ли сте нови електроуреди с екомаркировка или с първия или втория най-висок клас на европейския енергиен етикет (A+, A++ и A+++)?				
	Закупили ли сте сертифицирана възобновяема енергия?				
	Следите ли редовно потреблението на енергия? Записването на общото потребление на енергия трябва да се извършва поне веднъж месечно.				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	<p>Оборудвали ли сте водопроводните кранове с устройства за пестене на вода като ограничители или аератори?</p>				
	<p>Инсталирали ли сте тоалетни с малък обем на промиване (4,5 литра на промиване) или тоалетни с двойно промиване (3-6 литра)? Алтернативно, намалили ли сте обема на промивките чрез ръчно фиксиране на поплавъка на резервоара за вода или чрез поставяне на тухла или пълна бутилка с вода в казанчето?</p>				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
Ⓢ	Имате ли схема за разделяне и управление на отпадъците за събиране на разделно събрани отпадъци като хартия, метал, кутии, стъкло, пластмаса?				
Ⓢ	Насърчавате ли клиентите да използват торбички за многократна употреба, например като ги таксувате с цената на торбичките за еднократна употреба и/или награждавате този, който носи собствена торбичка?				
Ⓢ	Прилагали ли сте мерки за минимизиране на опаковките и използване на опаковки от един материал? Дали сте осигурили по-голяма видимост в магазина на продуктите с намалени опаковки (концентрирани перилни препарати, сапуни за зареждане, бутилирани напитки със схема за възстановяване)?				
Ⓐ	Насърчавате ли продажбата на място на избрани категории продукти като напитки (мляко, вино, сокове), сухи храни (зърнени храни, ориз, боб и др.), бонбони, перилни препарати? Как				
Ⓐ	Прилагате ли отстъпка за хранителни продукти с близък срок на годност? Ясно ли се съобщават тези специални оферти на клиентите? Дарявате ли продукти с изтекъл срок на годност на организации за рециклиране или благотворителни организации?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
S	<p>Популяризирате ли в магазина си местни и биологични храни, местни занаятчийски продукти и продукти с национална или международно призната екомаркировка? Осигурили ли сте им добра видимост?</p>				
A	<p>Разработили ли сте инициативи за купуване на сезонни продукти, по-малко месни продукти и никакви продукти от застрашени риби, морски дарове или други видове?</p>				

МАГАЗИНИ ЗА СУВЕНИРИ И ЗАНАЯТИ

УПРАВЛЕНИЕ И КОМУНИКАЦИЯ

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Редовно ли информирате гостите си за местни екологични инициативи и дейности, в които могат да участват? Как?				
	Предоставяте ли на гостите си информация за местните системи за обществен транспорт, автобусен транспорт или алтернативи за колоездене/ходене? Как?				
	Внедрили ли сте дългосрочна система за управление на устойчивостта, която разглежда екологични, социални и културни въпроси? Включили ли сте политика с конкретни цели (достъпна за целия персонал) и система за мониторинг на тези цели?				
	Установили ли сте активно сътрудничество със съответните заинтересовани страни с цел подобряване на местната осведоменост по въпросите на устойчивото развитие (екологични, социални и културни) и насърчаване на съответните добри практики?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Има ли инсталирани енергийно ефективни осветителни тела (LED или компактно флуоресцентно осветление) в обществените зони и стаите за гости? (колко са инсталирани?)				
	Намалява ли се външното осветление чрез автоматично изключване на осветлението в определени части на нощта или чрез инсталирани сензори, които включват осветлението при засичане на движение?				
	Закупили ли сте нови електроуреди с екомаркировка или с първия или втория най-висок клас на европейския енергиен етикет (A+, A++ и A+++)?				
	Инсталирали ли сте соларна термална система (соларни панели на покрива или по-прости устройства като соларни душове)?				
	Инсталирали ли сте слънчева фотоволтаична система?				
	Следите ли редовно потреблението на енергия? Записването на общото потребление на енергия трябва да се извършва поне веднъж месечно.				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Оборудвали ли сте водопроводните кранове и душовете с устройства за пестене на вода, като ограничители или аератори? Подменили ли сте душ-главите с по-ефективни?				
	Използвате ли интелигентни процедури за поливане на цветя и градини? Инсталирали ли сте специални инструменти, като например сензори за влага, или просто сте разработили правилни процедури за поливане?				
	Инсталирали ли сте тоалетни с малък обем на промиване (4,5 литра на промиване) или тоалетни с двойно промиване (3-6 литра)? Алтернативно, намалили ли сте обема на промивките чрез ръчно фиксиране на поплавъка на резервоара за вода или чрез поставяне на тухла или пълна бутилка с вода в казанчето?				
	Оборудвали ли сте умивалниците или душовете в обществените помещения с автоматични устройства за управление, като например устройства за включване и изключване или таймер?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Оборудвали ли сте писоарите с подходящи системи за избягване на непрекъснато промиване на писоарите (бутони, детектори за движение и др.)?				
	Събирате ли и използвате ли повторно дъждовната вода за тоалетните или за други подходящи цели, като например за напояване на зелените площи?				
	Събирате ли, пречиствате и използвате ли повторно отпадъчните води според съвместимата им употреба, например за промиване на тоалетната, пране или напояване на градината?				
	Имате ли процедури за редовна проверка на плувния басейн и почистване на зоните около него?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Имате ли схема за разделяне и управление на отпадъците за събиране на отделно събрани отпадъци като хартия, метал, кутии, стъкло, пластмаса?				
	Намалили ли сте броя на индивидуално опакованите продукти в единични дози?				
	Сервирате ли чешмяна вода в гарафа и напитки в бутилки или диспенсъри за многократна употреба или за връщане?				
	Имате ли система за компостиране на органични отпадъци (хранителни и/или градински отпадъци) на територията на къмпинга?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Промотирате ли местни и биологични храни и продукти с национална или международно призната екомаркировка? Осигурили ли сте им добра видимост в рамките на морския курорт?				
	Насърчавате ли закупуването на почистващи и перилни препарати с международно или национално призната екомаркировка (екомаркировка на ЕС, „Скандинавски лебед“, „Син ангел“ и др.)?				
	Насърчавате ли закупуването на сапуни, шампоани, климатици, лосиони за тяло и кремове, получили международно или национално призната екомаркировка (екомаркировка на ЕС, Nordic Swan, Blue Angel и др.)?				

SIMPLE OR ADVANCED	ЕЛЕМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА	ДА [X]	НЕ [X]	ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ, КОИТО ВЕЧЕ СА ВЪВЕДЕНИ	ПЛАНИРАНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНИЦИАТИВИ / ПРЕПОРЪЧАНИ
	Редовно ли информирате гостите си за местни екологични инициативи и дейности, в които могат да участват? Как?				
	Предоставяте ли на гостите си информация за местните системи за обществен транспорт, автобусен транспорт или алтернативи за колоездене/пешеходство? Как?				
	Внедрили ли сте дългосрочна система за управление на устойчивостта, която разглежда екологични, социални и културни въпроси? Включили ли сте политика с конкретни цели (достъпна за целия персонал) и система за мониторинг на тези цели?				
	Установили ли сте активно сътрудничество със съответните заинтересовани страни с цел подобряване на местната осведоменост по въпросите на устойчивостта (екологични, социални и културни) и насърчаване на свързаните с тях добри практики?				

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Шаблони за
оценка на място

ЗА СЪВЕТНИЦИ ЗА ПО-МАЛКО
КОНСУМАЦИЯ

РЪКОВОДСТВО

Co-funded by
the European Union

with4less.eu

